

עטרת שלום

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת שמות

בס"ד, עש"ק פרשת שמות
כ"ב טבת תשע"ג – שנהד' גליון ק"ג

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

ירושלים	הרה"ג מוצ"ש	ר"ת
4:13	5:29	6:07
4:27	5:30	6:03
4:12	5:28	6:00
3:54	5:15	5:47

מבתיים החדש. מולד טבת: ליל טבת שעה 4:53, 12 חלקים

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו (א. א.).

את הוי"ה' (ישעיה יא ט), היינו שבא לרמוז שכל התיקון של מצרים היה בבחינת דעת, כי כל גלות מצרים היתה בדעת כמבואר ממרן הארז"ל (שם בשער הכוונות ובפע"ח) וז"ל: כי כל אותו הדור היו מבחינת הדעת, ונודע כי כשח"ו פוגמים למטה באזיו מדה וספירה עליונה, הנה הם גורמים הקלי' שיתאחזו ויקחו שפע מן המקור ההוא שנפגם, ולכן ירדו ישראל למצרים שהם סוד הקלי' היושבת באחוריים של דעת העליון, וכמ"ש אצלנו בענין מצרים שהוא מצר העליון שהוא הגרון, ופרעה הוא העורף הקשה שבאחורי הדעת, והיו אותם הקלי' נאחזים ויונקים כל שפע הנמשך מן הדעת דו"א, ולכן ישראל שבאותו הדור שהם מן הדעת, אלא שהיו בסוד הפגם שהיו בחי' הנצוצות קרי, לכן נשתעבדו לפרעה ולמצרים היונקים כל שפע הדעת, יען כי הם גרמו לכל זה, וכל ענין הגלות הזה של מצרים היה לצרף ולתקן בחי' ניצוצות הקדושות ההם עיי"ש.

אבל יוקם מלך חדש על מצרים וגו' שראה שבני ישראל רוצים להוציא כל הניצוצין האלו, לכן שעבד אתם בעבודה קשה בחומר ובלבנים, ולא יהיה להם זמן לתיקון הניצוצות.

(רעוא דרעוין תשס"ט לפ"ק)

יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, היינו כי הרי כל השבירה ונפילת הרפ"ח ניצוצין היתה בשם ב"ן, ושם הוא עיקר התיקון, כמבואר בעין חיים (שער רפ"ח ניצוצין פ"ב).

וזוהו מה שממשיך התורה לומר זבני ישראל פרזו פרזו עה"א בני רפ"ח עה"כ, היינו שבני ישראל שהיו בשעבוד מצרים תיקנו אלו הרפ"ח ניצוצין. וכל זה נעשה ע"י זישרצו בני תור"ה עה"כ, זירבו בני דר"ך, היינו ע"י שהלכו בדרך התורה תיקנו כל הרפ"ח ניצוצין שנתפורו במצרים, וזה מרמו ג"כ הר"ת של ד'אלה שמות בני ישראל ר"ת שבי"ו כי ענין ירדת בני ישראל למצרים היה כדי לעלות משם הניצו"ק.

זיעצמו בני רכ"ב, היינו שע"ז נעשו מרכבה לשכינה, במאד מאד בני' שם מ"ה החדש המתקן את השבירה וכל הרפ"ח ניצוצין משם ב"ן, וכ"ז ע"י שאוחז עצמו במדת הענווה בבחינת ונחנו מ"ה' (שמות טו ז), אז יוכל להמשיך מ"ה החדש, ולהיות מרכבה לשכינה, כי בהיפוך ח"ו אז אין אני והוא יכולין לדור בעולם, כמאמרם ז"ל במסכת סוטה (ה.).

ואז יהיה זתמלא הארץ אתם' ותימלא עם י' הניקוד בני' דע"ת עה"א, בבחינת 'כי מלאה הארץ דעה

צריך להבין למה מתחילה אמר 'הבאים' לשון הוה, ואח"כ אמר 'איש וביתו באו' לשון עבר.

והנראה לומר שזה ידוע ממרן הארז"ל (שער הכוונות דרושי הפסח ד"א).

פע"ח שער חג המצות פ"א) שישראל שהיו באותו הדור של שעבוד מצרים, היו בחינת אותם הניצוצות של ק' שהוציא אדה"ר באותם ק"ל שנים עד שלא נולד שת, ואח"כ באו בגלגול בדור המבול, ולכן היו גם הם משחיתים זרעם על הארץ, כעין השורש אשר משם נוצרו וחוצבו עד שנימוחו עיי"ש.

והנה מבואר בזה"ק (ח"א עג), שנח רצה לתקן חטא אדה"ר ולא עלתה בידו, ואדרבה קלקל יותר, וז"ל: 'ויחל נח איש האדמה ויטע כרם' (בראשית ט כ), רבי שמעון אמר, רוא דחכמתא איהו הכא בהאי קרא, כד בעא נח למבדק בהוא חובא דכדק אדם הראשון, לאו לאתדבקא ביה, אלא למגדע ולא תקנא עלמא ולא יכיל, סחט ענבין למבדק בהוא כרם, כיון דמטא להאי, וישכר ויתגל' ולא הוה ליה חילא למיקם עיי"ש.

וזוהו מה שמרמו כאן התורה 'הבאים' בני' נ"ה, לומר שהדור של שעבוד מצרים תיקנו חטא אדה"ר מה שלא תיקן נח בדור המבול. ועוד מרמו התורה 'באו בני' ט' אותיות של שם ב"ן כזה

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה וְגו' (א)

עצה היעוצה, אמונה שלימה, ששם את עמו אלהי ישראל, כי בכל צרתם לו צר (ישעיה סג ט), כי באמת ענין התגברות החשך והעצבות, הוא עצמו גלות מצרים, זימדרו את חייהם' שהוא גלות הנשמה, במרה שחורה בעצבות, ולפעמים מועם בזה טעם מיתה, כי מתענוגי עולם הזה נפרש, וטעם אור וחיות עריבות אור עליון נסתלק ממנו, והרי לו מרירות מות, וכל זה גלוי לפני אל עולם, ויחוק עצמו וידבר לאל רכות ויבכה לפניו, ואמר מרן אור ישראל, הרב ישראל בן אליעזר 'אנכי אנכי' כשתדע שאנכי הוא אנכי, ואין עוד בכל תנועה 'הוא מנחמכם' (ישעיה נא יב) בודאי, והוא עצמו יציאת מצרים, האור הנמשך מתוך החשך (קהל ב יג) הזה. וכפרט בערבי שבתות ויו"ט, שהם נקראים ערב, שהם החשך של שבת ויו"ט, כדי שיבוא אחר כך יתרון האור מתוך החשך בהירות של שבת ויו"ט, אע"פ שאמר רבינו הקדוש מוהר"ר אלימלך שסימן שהיה לו שבוע בקדושה, אם יש לו הארה עצומה בערב שבת, אבל צריך לזה הרבה סייעתא דשמיא, וקדוש כמותו הוא במדרגה זאת, אבל אני כתבתי כפי שהוא האמת, וכמו שקבלתי ממורי ורבי וממורי הגדולים תלמידי רבינו אלימלך ונגרש לכל חי.

(נתיב מצוותיך' אמתה דב מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

וַיִּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לְוִי וַיִּקַּח אֶת בַּת לְוִי (ב)

כי קודם מתן תורה, הקדושים שהיו מופשטים מכל החומרי, לא היו מקפדין על העריות, עמרם נשא דודתו, יעקב שני אחיות, כמבואר בתיוקנים (תקנן נו צ:). לית לך לידמה ליוצרך, דאנת גרם, כידוע. אבל הקדושים שדימו צורה ליוצרים קודם מתן תורה, אע"פ שקיימו כל התורה, בזה לא הקפידו לקיים, ראובן נשא אחותו וכל השבטים וכדומה הרבה עשו הקדושים אשר בארץ, והיה על פי רוח הקדוש. אבל אחר שניתנה תורה, מבואר בתורת כהנים (אחרי יג ג) אף משה רבינו נצטוו על העריות. מה בעי בזה לחדש, על מי שפירש מאשתו הכשרה אתה בא להזוירו על העריות, אלא קא משמע לך, כי אחר שניתנה תורה ונתחדשה הלכה, יהיה אחד אפילו מלאך איש האלהים

כמושה, אסור בעריות וחייב מיתה וכתר, אע"פ שדימה צורה ליוצרו, אבל קודם מתן תורה לא עשו בזה הקדושים שום ריח ופגם בנפשם, הלילה לומר כך.

(והר ח' ח"ג דף יג. מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּדַע אֱלֹהִים (ב כה.)

ר"ל זירא' ראה רוחני, 'אלהים' הקב"ה, 'את בני ישראל' היינו עם ישראל, שכל ישראל היו רואים בשכלם הרחני את אלקים. והוא מדרגה גדולה שאין למעלה ממנו, והוא בכחינת אהבת הבורא ב"ה כנודע למשכיל דקדושה. אעפ"כ זידעי' כלם 'אלהים' שהוא בחינת דין, ושתפו מדת הדין יראה ופחד לבחינת אהבת הבורא ב"ה, כדאיתא כיוצא בו בזהר (כשלה נא): עיי"ש. לזה אמר הכתוב הקדוש זירא אלהים את בני ישראל' בפנים מאירין, בנהירין דאנפין, באהבה יתירה, אעפ"כ זידעי ישראל אלהים' שיש שם איזה דינים ג"כ, ונתכסה אף דלא תחויא והבן.

(בן בית' דף יד מרבינו אליעזר צני מקאמרנא)

וַיֹּאמֶר הַשְּׁלִיכְהוּ אֶרְצְהוּ וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנַחֵשׁ וַיִּנָּס מִשָּׂה מִפְּנֵי (ד ט.)

כי הקב"ה אמר למשה 'השליכהו ארצה' שיסיר לגמרי מן הקליפות נגה, ולזה הקפיד עליו שלא יקבל את ערב רב נגה, אפילו שיש בהם עדיין טוב, ישליכם לגמרי ולא יקבלם, ומשה מרוב ענוה מיאן בזה לכך כתיב וישליכהו' כי השליך את הרע גמור, אבל כל עוד שיש בו עדיין ניצוץ הקדוש לא רצה להשליך ממנו. ולזה קיבל את ערב רב. ובוה תבין 'השליכהו' מלא יוד, 'וישליכהו' חסר יוד, כי הקב"ה רצונו שלא יקבל ערב רב שהם מנגה ומנחש, אע"פ שיש בהם ניצוץ קדוש אות יוד, ישליך אותם ולא יקבל עד שיבוא זמן תקונם, ומשה מרוב ענוה קבלם בלא רצון של הקב"ה, כמבואר בליקוטי תורה על פסוק (דברים לא יח) 'על כל הרעה אשר עשה כי פנה אל אלהים אחרים' עיין שם היטב, ולזה משה 'וישליכם' חסר יוד, שהשליך את הרע גמור אבל ערב רב שהיה בהם טוב קיבל, והם החריבו ביתנו וגרמו לנו גלות המר, וכל אריכות הגלות הוא על ידי ערב רב.

(היכל הברכה' דברים דף סה. מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

וַיִּרְא מִלְאָךְ הוֹי"ה אֱלֹהֵי בְלַבַּת אִשׁ מִתוֹךְ הַסֵּנָה (ג ב.)
מרן האר"י ז"ל (ספר הכוונת דף יב: מובא במג"ע ואתחנן אופן עט) חרית לך, דתיבת הסנ"ה היא מספר ק"ך, כאן נרמז למשה רבינו שנותיו. ולכאורה מפני מה נרמזו שנותיו של משה דוקא בחיבה זו.

הנה הבאתי בס"ד כמה פעמים את דברי הוזה"ק (ח"ג קלח). דאצל אברהם אברהם נאמר פסיק, ואצל משה משה לא נאמר פסיק, מפני שמושה ביום שנולד היה בכל מדרגתו ושלימתו כיום האחרון, וזה מבואר בספר נועם מגדים בשם מרן הבעש"ט זי"ע על דברי חכמו"ל (הולין פט). דענוונותו של משה היתה גדולה מאברהם, שאצל אברהם נאמר (בראשית יח כו) 'ואנכי עפר ואפר', ואצל משה נאמר (שמות לו ח) 'ונחנו מ'ה'. ופירש מרן הבעש"ט זי"ע דהנה אמרו חכמו"ל עה"פ (ישעיה נז טו) 'מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח' כי כל מה שגדול יותר הענוה כמו כן גדלה השראת השכינה, א"כ משה היה גדול בנבואה יותר מאברהם, משום הכי היה משה צריך להיות יותר עניו מאברהם, וזה 'הסנ"ה' אילן סרק, ומשה היה בעיני עצמו בריה גרועה מכל ישראל ממש כמו הסנ"ה, וזה הסנ"ה מספר ק"ך.

ולכן שפיר אמר מרן האר"י ז"ל דכאן רמז לו שנותיו, היינו כי כל שנותיו מאה ועשרים היה עניו בחינת הסנ"ה, ותמיד היה גדול כיום הראשון, הענוה היותר גדולה מפני גדול מעלתו כדברי מרן הבעש"ט, ולכן שפיר בהתגלותו בהסנ"ה נרמזו לו שנותיו תמיד שוה כהנ"ל, וזה דבר נפלא בס"ד בדרא"פ.

(פרי חיים' דף טו מרבינו חיים יעקב מקאמרנא)

עטרת רז

רזי תורה מרבתינו זי"ע

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְיָן לֶךְ שָׁב מִצְרַיִם (ד ט.)
'מצרים' ולא מצרימה. וכבר בארנו 'מצרים' הוא בעת שפתחה סתום בלילה בחינת ס' סתומה, ובגלות 'בתולה ואיש לא ידעה' בחינת ס' סתומה כידוע במרן (עץ חיים שער לט ד"ו). והקב"ה אמר לו למשה שישבו למדריות לילה וגלות, והוא כובד הגלות שהיה על ידי הליכה זאת, כדי שירדו לנסיון של שער החמשים על ידי כח משה רבינו, ואז אח"כ יוכלו לקבל התורה של חירות של שער החמשים, והוא 'תכבד העבדה תבן אין ניתן לעבדך' (ה ט), וזה היה תוקף מרירות הגלות, ולזה הוצרך משה לחזור לבחינות עיבור וגלות 'שב' בלא ואו כי' ו' מרמז ליניקה, ועיבור הוא תלת כוללה בתלה, 'מצרים' מצ"ד י"ם, ביסוד הסתום, בבחינת עיבור, וכיון שמושה נשתתף עמהם, וירד לבחינות קטנות, אין להם פחד לירד, כי הוא יעלה אותם, והוא 'שב' בלא ואו 'מצרים' והענין פלאי. ולזה אמר לו הש"י כי 'מתו כל האנשים' (ד ט) שהם דתן ואבירם, כי הם באמת קמרגו עליו 'נצבים לקראתם' (ה ב) אלא שירדו, לכן לא היה מפחד מהם.

(היכל הברכה' דף יח מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבתינו ז"ע

ויאמר אֶבְרָם נִדְעֵה הַדָּבָר (ביד)

בילדותי שמעתי מפי ר' אברהם אפרן הי"ד, ששמע מפיו של הגה"ק אברהם/מ'לי מליסקא חתנו של הגה"ק רבי צבי מליסקא זצ"ל, שפעם אחת נסע לרבנו הגה"ק רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרנא זצ"ל, ובידו כמה פתקאות ופדיונות מחסידיו שבלסקא, שבקשו ממנו למסור לרבנו, ובתוכם פתקא אחת שטעה המוסר

המשך עטרת זקנים

כפי אמיתות הדברים וכו', ומעתה נחזור פני אל אחינו בני ישראל, קדושים וטהורים שבארם צובא, ובראשם איש גדול חן עליו בעיני השם ואדם, הרב הגדול איש צדיק וחסיד מופלא ומופלג, ותורה יבקשו מפיהו, זקן שקנה חכמה, כבוד מוהר"ר **מנשה סיטהון** יאריך ה' ימיו ושנותיו בנחת, יאמר נא ידידי לאחינו ישראל קדושים, שכל זה כתבתי כפי הלכה, והדין תורה שאסור, והוא עבודה זרה, אבל בלאו הכא האם בשטותים כאלה והבלים, פוקדין עקרונות, ומרפאין חולאים, **הלוא מעשים בכל יום לפנינו**, חולאים מסוכנים שהם אחר יאוש, בעיני כל, ועל ידי אמונה גדולה, ושפיכות הנפש להשם יתברך, **נתרפאין ברגע**, ועל ידי צדקה ומעשים טובים, מכריע הכף זכות ויצא לחיים, ופעם אחת ישבנו בסעודת שבת, ובאו וצעקו על חולה שהיה גוסס ממש, ועניין הצעקה היה שימות, ולא יצטער על כך, שלא יכלו לראות בצערו, ולא היה העת לשפוך נפשי אל הש"י, ואמרת לאחד לך ולחוש באזני החולה, שאתמול בערב שבת, כתבתי פירוש מאמר אחד מן הזוהר, אמור לו, שאני מוסר ונותן לו את זה במתנה, כדי שיכריע הכף זכות, והלכו ולחשו לו, ותיכף הותחל להקל חליו, עד שבאמצע השבוע בא לבית המדרש שלנו להתפלל, אחיי אחיי בזה מרפאין חולאים, בהמתקות דינים בצדקה, ויחודים, בשפיכות הנפש לפני הש"י, באמונה גדולה שאין שום דבר קטן וגדול מקרה, אלא הכל בהשגחת אור א"ס ב"ה, ואלופו של עולם ממש בכל תנועה, והכל בדינא דמלכותא אפילו בהסתרה, ובחשכות גדול וביסורין ועניות ודלות, ידע שאלופו של עולם בכל תנועה, והכל ממנו יתברך, ובאמונה נעשה הכל חסד, ובזה מעשים בכל עת, לרפאות חולים, לפקוד עקרונות, להמשיך שפע וכל טוב על ישראל, הכל באמונה גדולה, ובתפלה, ושפיכות הנפש לפני הש"י, **וכשידע אדם באמונה גדולה, שאלופו של עולם ממש בכל תנועה, אזי כל הדינים נמתקין, וכל המסכים והמקטריגין מסתלקין**, וכו'.

השאלה השלישית היא, בעת שהיה השערוריה הגדולה במדינת גאליציע, בעניין העופות המשונים במראם, גבוהים וגדולים יותר משאר התרנגולים המצויים, הנקרא בשם **קוברצי הינער-עופות**, הללו מתירין והללו אוסרין אחרי שאין עליהן מסורת, ורבינו הקדוש עמד כצור חלמיש נגד המתירין, שצידדו כי הוא עוף הנאכל בארץ ישראל בשופי, ועמד רבי שמואל העליר לצידו של רבינו, וכפי שכותב רבינו בתשובה המובא בספר **כנפי נשרים** וז"ל: ובאמת אותן עופות אינם מין של אלו, כפי שהעיד **הגאון מורינו הרב רבי שמואל מצפת** והרב הגאון מופת הדור אבד"ק **פרעסבורג** והרבה גאונים, שכולם פה אחד לאיסור, ולא נתפשט ההיתר כלל. וכן כותב רבי שמואל העליר בעצמו בספרו **דרך נשר** לאיסור על סמך וברירו רבינו הקדוש וז"ל **וגם הגאון הצדיק החסיד קש"ת מו"ה יצחק אייזיק מקאמרנא הי"ו הוא צווח ככרוכיא ע"ז, ומי יכניס ראשו להתיר**.

עבזרא דע"ז, לכן העתקתי לאדוני את אשר השבתי לארם צובא, ואני מחלה פה קדשו, אשר יקח מועד למהר להשיב בזה, ואם אין הפנאי מסכים עמו יכתוב בקצרה האיסור, ויחמיר באיסורו, וגם יזכיר בטוב כבוד הרב ר' מנשה סיתחון הנז', אשר הוא נותן נפשו ע"ז, והוא באמת איש יקר ונכבד מאוד, ויכול לכתוב בכתביה שלנו, ואני מעתיק פה ברש"י ושולח להם בצירוף גוף הפסק, ובטחתי ברוב צדקת חסידותו, כי כן יעשה וכו', **ואומר שלום המתאבק בעפר רגליו דבוק באהבתו**, הק' שמואל העליר. (וכאן האריך רבי שמואל העליר בפרטי פרטיות איך שעושין הנשים המכשפין שם, השאלה באריכות מובא בספר **מתנה יהודה** (ח"א תשובה י"ב) מהרה"ג רבי **יהודה גרשון פיקהולץ** זצ"ל אב"ד **רוזדול** ושם מביא שרבינו הקדוש צויה לו ג"כ לכתוב תשובה ע"ז וז"ל: בדבר זה נתכבדתי כשהייתי בן ז"ך שנה **מאת כבוד אדמו"ר הרב הצדיק הקדוש הגאון המפורסים רבן של ישראל וכו' קש"ת מו"ה יצחק אייזיק סאפרין שליט"א מקאמרנא** לעיין בהש"ת שנשלח לו מארץ הקדושה **מהרב הגאון מו"ה שמואל העליר נ"י** אשר נשאל בזה מאת הרבנים של עיר ואם בישראל ארם צובא יע"א להעלות על הכתב מה שעלה ברעיוני בענין זה להשיב תשובה לשם וזה אשר עלה על ראיוני תודה לאל, וכו'. וז"ל התשובה שהשיב לו רבינו הקדוש:

ב"ה ערב ראש חודש אדר שנת אהבה ונדבה אמת ואמונה לפ"ק. שלום וברכה וחיים, אל ידידות נפשי, החביב על כגלגל עיני, המאור הגדול, עטרה על ראשי, ה"ה כבוד אחי וראש, הרב הגדול נפלא ונורא, החסיד השלם, מופלג בחכמה, ויראה, ותורה, ועבודה, בבת עיני ולבי, **הרב הגאון כבוד שמו מוהר"ר שמואל העליר הלוי נרו יאיר** בן בנו של **הצדיק הקדוש מורינו הרב אברהם פרץ זצ"ל**. הנה אחי השגתי שני צנתרי דדהבא, ששלח לי מר, והחיתים את נפשי ממש, ויש תחת ידי, מאמרי רשביי ומאמרי חז"ל [מכתבי הארז"ל], ואי"ה אשלח לו החומשים שלנו, שכבר נשלמו ארבע חומשים, וכשיגומר הדפוס להדפיס כל החומשים, אשלח לו בדרך שיכתוב לי רום מעלתו, כי אינני חושש כלל על הוצאת הפאסט, ואשלח לו בדרך היותר משומר ובטוח, ובקשתי באפשרות לשלוח לי, יתר מאמרים ואשלח מחירם, וישלח לי אחי מתיקות נפשי, את הדודאים שכתב לי מר, על הבי דואר, ולא יחוש על שכר הפאסט, ובשבוע הבא עלינו לטובה, אשלח לו מעות, לחלק לאחיי שבארץ הקדושה כפי יכולתי, והשם יברכהו במאה ברכות, הנה אחי אהבת נפש כתר ראשי, העמסתם עלי ענין הקשה עלי מאוד, **כי אין לי פנאי שעה קטנה**, ואין דרכי להשיב לשום שואל יהיה גדול ונכבד, **אבל מאהבתו דמר עלי הרבה ונפשו קשורה בנפשי**, הכרח לי להשיב לו דעתו עניי, דן בקרקע שפל מארץ, ואמת מארץ תצמת, והנה כשבא המכתב לא היה באפשרות להשיב לו, כי עסקתי לפרש מאמר עמוק מן ספר הזוהר בענין היאורים [בוזרה חי פרשת מקץ], וכעת שהשלמתי הפירוש פניתי לבי לעיין בדבריו. וענין השדים אבאר

לחצי צורה, אבל אם עושה לשם גבוה, צורה רוחנית, אפילו עין אחת, אם עשאו בכוונה, על שם עין שלמעלה, או אצבע אחת, עובר בלאו, וכו'. סוף כל סוף **בבית הכנסת**, מכוער בדבר מאוד לעשות צורות מכמה טעמים, אפילו צורת משוחים בשרר ובסממנין, דהאי חשש גדול יש בבית הכנסת, כשעושה צורת אריה ונשר, שעשואם לשום כבוד בית הכנסת על שם אריה ונשר שלמעלה, וזה איסור גמור בלאו, ודווקא בעבודה זרה, ליכא כלל חשדא לרבים, דהוא איסור מבורר וגלוי, אבל בענין זה איכא חשדא אף לרבים, שעשואם לשם מזל שברקיע, ובפרט כנגד המשתחוים, איסור גמור, ומכוער מאוד, **וכבר האריך בזה ידידות נפשי, די והותר בדברים נאים אמיתים, דבבית הכנסת מכוער מאוד**, ובאמת שיש בכאן, בית הכנסת של אשכנזים, והוא נתייסד ע"י צדיקים עליונים, ויש בה קדושה, ותמיד ע"י שום עילה וסיבה, הייתי רץ להתפלל שם, וכעת בלתי ידיעתי, ציירו בשרר, צורת אריה על היכל, ועוד עמדו מנורה של נחושת בדרום, עומדת על ארבע אריות של נחושת, ובאמת כך המנהג בכל בתי כנסיות של אשכנזים להתיר, אבל אני מונע עצמי מלהיכנס, ולהתפלל בה, מיום ההוא והלאה, כי מכוער הדבר מאוד בעיני, **ומימינו לא שמענו ולא ראינו, בבית הכנסת של צדיקים**, שיהיה בהם דמות וצורות, חלילה וחלילה. כללו של דבר, צורת אריה ונשר דגים וטלה וסרטן וכיוצא, שיש במזלות, איסור גמור להעמיד אותו בבית הכנסת, כי קרוב הדבר לודאי, שעשה אותם לשם מזלות, וזה אסור אפילו בסמנים להרמב"ם, ושאר צורת מכוער הדבר מאוד לזכי נפש, ואין בידינו לאוסרם, ומעתה בנידון דידן, שהרי אותו הקהל הקדוש שמתפללים שם, הם מכת חסידים, והרי כל רבותינו אסרי זה בהחלט, ולא נהגו שיהיה צורה קטנה וגדולה, ובדאי חייבים לנהוג מנהג מקומם, בפרט בדבר שהוא מכוער ביותר, ויפה כתב מעלת תורתו, בענין בית הכנסת, ויתברך מאה ברכות.

השאלה השניה עוסק בעניין מה שעורר אז הגאון רבי **מנשה סיטהון** מרביני ארם צובה על מה שנהגו אז כשיש איזה חולה לוחשים הנשים לשדים ומלחשים להם ושופכים ומנסכים להם, וז"ל השאלה ששאל הגאון רבי **שמואל העליר** לרבינו הקדוש: ב"ה וא"ו טבת תרכ"ט עיה"ק צפת"ו, **אל מול פני המנורה הסהורה, צפירת תפארה נזר ועטרה, פאר הדור והדרה, אספקלריא המאירה, בוצינא קדישא ונהורא, ה"ה כבוד הרב הגאון הגדול הצדיק הקדוש החסיד המפורסים, קש"ת מו"ה יצחק אייזיק הי"ו נרו יאיר אתני סלה אכ"ר**. אחד שה"ט, הנני שולח לאדוני העתק השאלה, אשר בא לי זה קרוב, מעיר ואם בישראל ארם צובה, מאת הרבנים דשם, ובראשם הרב הגדול הגביר הנדיב המפורסים קש"ת מו"ה מנשה סיתחון הי"ו, צועקים ככרוכיא על דבר הזה, שנתפשט מאוד בכל המדינה בתר דאביקו ב"י, ונמצא קצת ת"ח בעו"ה קלי הדעת שמקילים, ובקשו ממני להשיג להם איסור מאת גדולי רבותינו האשכנזים הי"ו, **וכאשר ידעתי לאדוני כי יחס לבבו על ענין איסור כזה**,

הרה"ק רבי שמואל בן רבי ישראל העליר זצ"ל אב"ד צפת כ"ב טבת תרמ"ד

תולדותיו

נולד לאביו הרה"ק רבי ישראל העליר זצ"ל בן הרב הצדיק הקדוש רבי אברהם פרץ העליר זצ"ל שהיה מגדולי תלמידי הרב הקדוש רבי יעקב יצחק החוזה מלובלין זצ"ל ובעל התוקע בימים הנוראים בבית מדרשו. בשנות נעוריו של רבי שמואל העליר עוד זכה לנסוע יחד עם אביו וזקנו אל הרה"ק החוזה מלובלין, ובהגיעו לגיל המצות כשנעשה בן שלוש עשרה שנה, חנכו החוזה מלובלין במצות תפילין בפעם הראשונה, באותו מעמד העתיר לו החוזה ברכות לרוב, ואף רמו בדבריו הקדושים כי הנער לגדלות נוצר, ועתיד אור לזרוח בקרב בני ישראל ולהפריח את יהדות ארץ ישראל.

ארץ הקודש

משפחת העליר שמו פעמייהם לשכון כבוד בארץ הקודש, בעיר הקודש צפת, הנער שמואל ישב והגה בין כותלי העיר העתיקה, הספוגה בתורת רבותינו הקדושים האר"י ז"ל והבית יוסף ועוד, ומיום ליום גדל הנער ונתעלה על מבועי התורה והיראה, קדושה וטהרה וחסידות, בשנת תק"צ כשעלה הרה"ק רבי אברהם זוב מאוורישט זצ"ל בעל הבת עין, לארץ הקודש, ואיזה למושב לו בעיר הקודש צפת, דבק בו רבי שמואל והיה יד ימינו, ולמד ממנו דרכי התורה וההוראה, ודרכי החסידות. בעת שהיה הרעש הגדול בעיר ביום כ"ד טבת תקצ"ז, ותגעש ותרעד הארץ, שוד ושבר קרה לאנשי העיר צפת, בעלות המנחה לעת ייטו צללי ערב, נהפכו עמודי העולם, ותרעד הארץ וכל העיר נהפכה לתל אבנים על יושביה, אנשים נשים וטף לאין מספר נהרגו ונטמנו בתוך החרבות, בין ההרוגים היה גם כן זוגתו הרבנית עם שלושת ילדיו ששהו בביתם שנעשה לתל חרבות, ורבי שמואל שהיה באמצע תפילת מנחה בבית המדרש הגדול ניצל בניסי ניסים, כמתואר בתיאור של ה' משה ריישער בספרו שערי ירושלים, שאר בתי כניסיות ובתי מדרשות, נהרסו עם האנשים אשר היו שמה באמצע התפילה, ולא נמלט מהם איש, רק בבית המדרש החדש, נשאר הרב הגאון רבי שמואל העליר נרו יאיר, אשר עמד כל הלילה בין ההרוגים, ובין גלי האבנים עד חוטמו,

צפת וזה תוכן התשובה שהשיב רבינו הקדוש להם, מועתק מדברי רבינו בספרו אוצר החיים (מצוה לט), וז"ל: וזה התשובה שהשבתי לחכמי ארץ ישראל, ולהרב הגדול המפורסם מוהר"ר שמואל העליר מצפת, בענין לאו זה, ששאלו אותי אודות הצורות בולטות, בהמות וחיות, שעשאו שם בבית הכנסת, וז"ל התשובה:

הנה ידיד אהבת נפשי, הטריח אותי, במה שאני מונע עצמי כל ימי, כי מעולם דרכי, שלא לעיין, ולא לכתוב, הן בנגלות התורה, והן בפנימיות, אלא אחר תפילת שחרית, שהוא שעה קודם חצות, עד ב' שעות אחר חצות ולא יותר, וזה כשאין מטרידין אותי באהבת ישראל, ולזה כשב לי מכתבים שונים, הן בעניני הלכה, או בעניני פנימיות התורה, אין לי פנאי להשיב, ואין דרכי להשיב כלל, כי זה המעט שיש לי פנאי, אני צריך בשבילי, וכעת אי"ה בדעתי להדפיס חומשים, עם תבורי אוצר החיים על תרי"ג מצות, ונתניב מצותיך, ועם פירוש על המסורת, ועל חסר ויתיר, ועל כל דיני ספר תורה, מענין קידוש השמות, וכעת אני עוסק בו להשלימו, ושמו היכל הברכה, והתחלתי בו בימי חורפי, ובאמצע התחלתי לעיין בדברים הנחוצים לעני הזה לנפשו, וכעת אני צריך להשלימו, וכמעט רגע אחת יקר עלי מכל חללא דעלמא, כי הוא חיות נפשי, אבל מאהבתו דמר וחביבותו עלי ביותר, אפנה עצמי לעיין בזה לכתוב דעתי העניינה, על פי תורת אמת, ויהי רצון שלא אכשל בדבר הלכה, ובאמת אני איני כדאי שאתם שלחתם לי, אלא כך דעת חבריכם כולה, וכו'. ומעתה עיקר הלכה מבואר דבבית, ולא בבית הכנסת, כל צורות מותרות, בלבד שלא יעשה לשם איזה מזל, ולשם איזה רוחני, וכך פשט המנהג, שיש לכל אחד כלים מכלים שונים, ויש עליהם צורת אריה, צורת דרקון, צורת צבי, ולית מאן דחש לאיסור, כי עשאן לנוי בעלמא, על שם צורה הגשמיות שיש בעולם הזה, ומותר לכל הדיעות, ובענין צורה שלימה, אם עושה צורת אדם, פאטערטי של אדם גדול עד החוזה, לית ביה שום איסור, כי אין כאן לא תעשון אותי, ואין כאן חשדא, כי אין דרך לעבוד המשך בעמוד הקודש

ובחמלת ה' עליו, אשר נשאה נשמה באפו, ובבוקר באו אנשים, ויפקחו מעליו את גלי האבנים, ולקחוהו משם מלא פצע וחבורה, ודמו שותת, וישאווהו לבית אחר, ושכב על ערש דווי כחצי שנה, ונשאה ידו האחת נשברה עד היום. אך רבי שמואל התחזק והתגבר על הכול ונישא בשנית עם הרבנית מרת מלכה בת רבי אשר זעליג ברבי"ש ז"ל מתלמידיו ומקורביו של הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זצ"ל בעל הקדושת לוי, וממנה נולדו לו ב' בניו וגי' בנותיו דורות ישרים מבורכים.

במשא העם

אחר הסתלקותו של הרה"ק רבי אברהם זוב מאוורישט זצ"ל בעל הבת עין ביום י"ב כסליו תר"א, נתמנה רבי שמואל למלאות מקומו כרב ואב"ד עדת האשכנזים החסידים בעיר הקודש צפת, ומיום שנתעטר בכתר ההנהגה נתגלה מלוא קומתו וחכמתו ופקחותו, וניהל ודאג לצרכי העיר הן ברוחניות שבה בעניני שחיטה, ובדיקות, וכשרות, ומוהלות, והן בעניני גשמיות שהיה רופא גדול וריפא כל חולי העיר, דאג למען עניי העיר וניהל את דיני הממונות שבה, שבאו מקצווי תבל עבור עניי ארץ ישראל.

זקן ושבע ימים היה רבי שמואל לא כהתה עינו ולא נס ליחו, והמשיך בניהול אנשי העיר עד שנות זקנה ושיבה, בחודש ניסן תרמ"ג נפל בלכתו ורגלו נשברה, ומאז חלה עד להסתלקותו ביום כ"ב טבת תרמ"ד.

עם רבינו הקדוש בעל היכל הברכה זיע"א מכל קצווי תבל שלחו את שאלותיהם, לדעת את המעשה אשר יעשון אותה, ואת הדרך אשר ילכון בה, אל הכהן הגדול שבימיהם, האורים ותומים החי, רבינו הגאון הקדוש קודש הקדשים איש האלוקים רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א בעל היכל הברכה, גם מעיר הקודש צפת עיר מלאה חכמים וסופרים ובראשם הראב"ד רבי שמואל העליר הריצו שאלותיהם לפני רבינו הקדוש.

השאלה הראשונה עוסק בענין לעשות צורות בבית הכנסת שבנה רבי שמואל העליר מחדש לעדת החסידים אחרי הרעש הגדול שפקד את תושבי העיר

בשורה טובה לשוחררי התורה והחסידיות

בעזרת השם יתברך יצא לאור מחדש ספר

תורת כהנים עם פירוש עשירית האיפה

והוא פירוש נפלא מאוד על דרך הפשט

וכלול בתוכו דרושים נפלאים ונחמדים מדבש מתוקים על דרך החסידות והקבלה.

מכ"ק אדונינו מורינו ורבינו התנא האלקי שר התורה והזוהר רשכבה"ג הגה"ק המפורסם

מרן רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל מקאמרנא זיע"א

ונוסף עליו הערות וביאורים נפלאים בשם בלזלה בשמן

מנכד המחבר הגה"צ רבי מתתיהו סאפרין שליט"א

ניתן להשיג: בבית מדרשינו ארזי הבירה 48 י-ם. ובכל החנויות הספרים

לרגל ההוצאה מחדש במחיר מביע